

frit, saaledes som den efter Bestemmelsen skal, og at vi faae derigjennem en Garanti for, at det Statsstiftud, som her er Tale om, virkelig bliver anvendt paa en fornuftig og rimelig Maade. Foruden denne er der andre Bestemmelser i Lovforslaget, som jeg heller ikke forstaar, f. Ex., hvorfor Ansøgeren i Begjæringen om Understøttelse ikke maa opgive, hvilken Skole han agter at søge. Jeg forstaar ikke, hvad det skal til, det er jo et afgjort Mistillidsvotum til den Myndighed, der bortgiver Understøttelsen. Disse Bemærkninger har jeg kun villet fremsætte, fordi jeg mener, at den Tid kan vel nok komme, da vi naaer til at lovgive om disse og andre Undervisningsanstalter; naar den maatte komme, naar vi have taget hele Spørgsmaalet op om den samlede Reform af Undervisningsvæsenet, hvor der ogsaa anvises disse Skoler deres Plads, saa er det disse Punkter, som jeg mener, der kan være Grund for det høie Thing til at tage under Overveielse.

Skrøder: Det kan ikke være Andet end en Tilfredsstillelse for en af Grundtvigs Disciple, at der bliver lagt saa stor Vægt paa hans Ord af den sidste ærede Taler, og jeg vilde kun have ønsket, at den samme ærede Taler havde nævnt, at det er i et væsentlig af mig udgivet Tidsskrift, at denne Udtalelse er trukken frem, og at jeg har bragt den, som har meddelt mig Skribeløsen, en hel Del Frieemplarer af Særtryk af den Afhandling, blandt Andet for at kunne fende den til adskillige Medlemmer af dette Thing; jeg skulde næsten tro, at det er ad den Vej, den ærede Taler først har lært den at kjende. Dette nævner jeg, for at det deraf kan ses, at jeg ingenlunde har ønsket, at denne Udtalelse skulde stiftes under Stolen. Men jeg kan ikke se Andet, end at, naar der bliver lagt en saadan Vægt paa Grundtvigs Fremhvn, maa den næste Slutning være den, at man saa ogsaa maa lægge Vægt paa, hvad han som gammel Mand støttede. Det er nu en bitterlig Ting, som grumme let i alt Fald kan bevises, at han har set med overordentlig Velvillie paa den Virksomhed paa Folkehøjskolerne, som blev udfoldet efter sidste Krig, hvor blandt Andet Stolen i Aftov blev oprettet ligesom flere andre af mine Ungdomsdeners Skoler, og det kan man vel sige om den Tid, at den var lige saa bevæget, lige saa politisk bevæget, som den senere Tid har været, og det er vist, at Grundtvig i de Aar har staaet som vor venlige Raadgiver og Støtte og Opmuntrer, naar han paa nogen Maade kunde være det. Jeg haaber, at den stærke Tilslutning til

Grundtvigs Ord ogsaa vil medføre, at Bedkommende søge at se saa venlig som mulig paa dem, som, da Staten ikke vilde tage den Opgave op, have søgt — jeg tror nok, jeg tør sige det — med store personlige Offre at føre Sagen igjennem saa godt, vi forstod det. Det er blevet gjentaget her i Dag, hvad der jo ikke er noget Nyt for dette Thing, at Skolerne have begyndt paa en politisk Virksomhed for nogle Aar siden, der maa jo saa særlig være sigtet til mig. Naar der er blevet henbist til dette, at Skolen skulde være en politisk Agitationsanstalt, tror jeg egentlig, at jeg tør spørge dem, som have lært mig at kjende her i Thinget i de sidste Aar, om de have faaet Indtrykket af en Mand, som særlig var oplagt til eller særlig havde lyst til at give sig af med politisk Agitation. Der er jo megen Anledning for hvem, der vil, til at være til politiske Møder her i denne By; men saavidt jeg husker har jeg i disse Aar, jeg har kunnet særdes herinde, ikke en eneste Gang været med til politisk Møde, og naar jeg har talt her i Byen, har det været i ganske andre Kredse og om ganske andre Emner end politiske Emner. Jeg tror, at jeg tør sige, at vore Skoledøre staa aabne, ogsaa for ganske Andre end dem, som det høie Ministerium sender derover for at se, hvordan vi bære os ad. Hvem der kommer, skal faae det Indtryk, at det ikke er nogen politisk Agitationsanstalt. Jeg kan nævne Professorer fra Christiania, Lund og Kjøbenhavns Universiteter, som have tilbragt længere Tid derovre, og jeg er vis paa, at Ingen af dem vil sige det om os. Jeg skal blot nævne een Mand. Det vil være Dem alle bekendt, at Digteren Goldschmidt i de senere Aar, han levede, holdt sig aldeles bestemt tilbage fra alt politisk Nøre, hvor meget han end havde været med i det i sine yngre Aar. Han har i disse Aar besøgt os oftere, og han beholdt sit venlige Forhold til os lige til sin Dødsdag. Jeg er vis paa, at dette ikke vilde have været Tilfældet, hvis han havde haft det Indtryk af vor Virksomhed, som den sidste ærede Taler gjerne vil, at Folk skulde have. Der er gaaet politiske Bølger gjennem vort Land, og det kan ikke være Andet, end at de ere komne ind i vor Kreds, ligesom de ere komne ind i alle andre Kredse. Det kan ikke være Andet, end at Lærerne kunne have faaet deres Mening om dem, ligesom Professorer ved Universitetet kunne faae deres Mening om disse Ting og tage Stilling dertil; men noget helt Andet er, om det kommer til at sætte Undervisningen og Livet paa Skolen. Jeg tør maaske nævne som et Vidnesbyrd